

Dünden Bugüne Antalya'da Turizm: Hüseyin Çimrin ile Bir Söyleşi

Tourism in Antalya from Past to Present: An Interview with Hüseyin Çimrin

Burcu Gök Olgun ^a

^aBurdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Ağlasun Meslek Yüksekokulu, Seyahat-Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü, Burdur, Türkiye.
ORCID: 0000-0003-0795-9436

Abstract / Öz

Hüseyin Çimrin, 1965-66 yılları arasında Turistik Tanıtım ve Turist Rehberliği konularında araştırma yapmak üzere gittiği Almanya'da, aldığı eğitim sonrası Türkiye'nin Almanya'dan diplomalı ilk turizm uzmanı ve Antalya'nın ilk Almanca dilinde profesyonel turist rehberi olmuştur. Çimrin, meslek yaşamı boyunca Antalya ilinin tarihi, kültürü, gelenek ve göreneklerine ilişkin pek çok eser kaleme almış ve bu çalışmalarını nedeni ile "Antalya'nın Sivil Tarihçisi" ödülüne layık görülmüştür. Aynı zamanda, Turist Rehberliği Mesleği ve Antalya turizmi ile ilgili de çeşitli dillerde yayınlanmış birçok eseri, gazete ve dergilerde köşe yazıları bulunan Çimrin, çeşitli kurumlardan pek çok ödül almış ve Antalya turizmine yön veren çeşitli derneklerde başkanlık yapmıştır. Bu çalışmada, turizm uzmanı, profesyonel turist rehberi ve kent tarihçisi kimliklerini bir arada taşıyan Çimrin'in gözünden geçmişten günümüze Antalya'daki turizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, Hüseyin Çimrin ile Antalya ili merkezinde bulunan Mermerli Parkı'nda, 24 Şubat 2024 tarihinde üç saatlik yüz yüze bir söyleşi gerçekleştirilmiştir. Çimrin, söyleşide geçmişten günümüze Antalya'daki turizm faaliyetlerine ilişkin sorulara deneyimlerine, gözlemlerine, anılarına ve çalışmalarına dayanarak cevaplar vermiştir. Böylece bu çalışmayla, Türkiye turizminde Antalya'nın çok önemli bir destinasyon olması nedeniyle Antalya özelinden hareketle Türkiye'deki turistik faaliyetlerin geçmişten günümüze geçirdiği aşamalar öncü bir turizmcinin tanıklığıyla sunulmuştur.

Hüseyin Çimrin went to Germany between 1965 and 1966 to do research on tourist promotion and tourist guidance, and after the training he received, he became Turkey's first tourism expert with a diploma from Germany and Antalya's first professional tourist guide in German. Throughout his career, Çimrin wrote many works on the history, culture, traditions, and customs of Antalya and was deemed worthy of the "Civilian Historian of Antalya" award for these works. At the same time, Çimrin, who has many works published in various languages and columns in newspapers and magazines about the tourist guiding profession and Antalya tourism, has received many awards from various institutions and has served as president of various associations that direct Antalya tourism. This study aims to evaluate the tourism activities in Antalya from past to present through the eyes of Çimrin, who combines the identities of a tourism expert, a professional tourist guide, and a city historian. For this purpose, a three-hour face-to-face interview was held with Hüseyin Çimrin in Mermerli Park, located in the centre of Antalya, on February 24, 2024. In the interview, Çimrin answered questions about tourism activities in Antalya from the past to the present based on HIS experiences, observations, memories, and studies. This study presents a leading tourism professional's testimony on the evolution of touristic activities in Turkey from the past to the present, highlighting Antalya's significance as a key destination in Turkish tourism.

To cite: Olgun-Gök B., (2024). Dünden bugüne Antalya'da turizm: Hüseyin Çimrin ile bir söyleşi. *Geographies, Planning & Tourism*, 4(1): 47-54. <https://doi.org/10.5505/gpts.2024.41636>

Makale Bilgisi/ Article Info

Received: 29.04.2024

Accepted: 27.05.2024

Anahtar Kelimeler

Hüseyin Çimrin

Turizm

Antalya

Turist rehberi

Keywords

Hüseyin Çimrin

Tourism

Antalya

Tourist guide

Makale Türü/Type of Article

Research/Araştırma

Sorumlu Yazar/

Corresponding Author

B. Gök Olgun

burcugok@mehmetakif.edu.tr

www.gpt-studios.org

1. Giriş

Antalya, Türkiye'de hem ulusal hem de uluslararası turizm faaliyetleri için önde gelen destinasyonlardan biridir. İklimi, doğası ve yemek kültürü başta olmak üzere birçok turizm çeşidinin Antalya ilinde gerçekleştirilmesi gibi nedenlerle her yıl çok sayıda yerli ve yabancı turist Antalya'yı ziyaret etmektedir. Antalya, sahip olduğu turistik özellikleri nedeniyle Türkiye'de turizmin başkenti olarak adlandırılmaktadır. Dolayısıyla Antalya'daki turizm faaliyetleri Türkiye turizmi hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada geçmişten günümüze Antalya'daki turizm faaliyetlerini Antalya'nın öncü profesyonel Almanca dili turist rehberlerinden olan Hüseyin Çimrin ile kendisinin gözünden değerlendirmeye yönelik bir söyleşi gerçekleştirilmiştir. Hüseyin Çimrin, 1946 yılında Antalya'da dünyaya gelmiştir. 1959'daki düzenlemeye göre belediyeden turist gezdirebilir belgesini almıştır. Bu tarihten itibaren çeşitli

turlarda profesyonel Almanca dili turist rehberliği yapmış; 1965-66 yılları arasında Seyahat Acenteleri, Turistik Tanıtım ve Turist Rehberliği konularında araştırma yapmak üzere Almanya'ya gönderilmiştir. Aldığı eğitim sonrası Türkiye'nin Almanya'dan diplomalı ilk Turizm Uzmanı olmuştur. Antalya turizmi ile ilgili çalışmalara dâhil olmuş, Antalya tarihi ve kültürü üzerine farklı dillerde birçok eseri yayınlanmıştır ve turizm sektörü üzerine gazetelerde, dergilerde köşe yazıları yazmıştır (Oktay, 2003; Erdöl, 2020; Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2012, s.539). Hüseyin Çimrin'in Turist Rehberliği Mesleği ile ilgili olarak da 1974 yılında Turizm Bakanlığı'ndan ve 2002 yılında da Skall Club'den "Yılın Profesyonel Turist Rehberi" ödülleri vardır. Hüseyin Çimrin'e 2003 yılında Çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD) tarafından kültür sanat dalında "Antalya'nın Sivil Tarihçisi" ödülü verilmiştir. Pek çok ödülü olan Çimrin, 2007 yılında da Antalya Sanayici İşadamları (ANSİAD) tarafından ilk kez verilmeye başlanan "Antalya'da Yılın Kültür ve Sanat Adamı" ödülünün sahibi olmuştur. (Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2012, s.539). Antalya Kent Müzesi Girişimciler Derneği'nin başkanlığını da yapan Hüseyin Çimrin, Antalya Kent Müzesi'nin fikir babasıdır ve Antalya Rehberler Derneği kurucu üyesidir (imrentuzun.com; Aybek, 2019). Hüseyin Çimrin'in, Antalya'ya ilişkin yazdığı eserlerinden öne çıkanlardan bazıları;

- Kuruluştan Günümüze Antalya Kent Kronolojisi (İÖ 158 – 2005)
- Bir Zamanlar Antalya I ve II
- Antalya Teke Yöresi Ağzı ve Deyimleri
- Antalya Folkloru I (Gelenekler-Görenekler)
- Antalya Folkloru II (Antalya Efsaneleri-Fetih Destanları-Halk Edebiyatı Ürünleri)
- Antalya Mutfağı ve Lezzet Ustaları
- Antalya Turizminde İlk Adımlar ve Sonrası
- Antalya Tarihinden ve Yaşamından
- Gezip Görenlerin Kaleminden Antalya
- Antalya Masalları-Halk Hikâyeleri
- Antalya Kaleiçi Tarih, Gözlem ve Anılar
- Antalya Efsaneleri
- Antalya'da Zamanla Kaybolan Meslekler, Esnaflar
- Antalya Tarihi ve Turistik Rehberi
- Antalya'da Tarihi Camiler, Medreseler, Türbeler, Mezarlıklar ve Kiliseler
- Benim Antalyam

şeklinde (aksdukkan.com, Antalya Kültür Sanat, t.y.).

2. Yöntem

Çalışma, bir sözlü tarih araştırmasıdır. Çalışmanın amacı Antalya ve Türkiye turizminin özellikle ilk faaliyetlerinde görev almış ve bunlara şahit olmuş Hüseyin Çimrin'in bilgi, deneyim ve çalışmalarını paylaşması yoluyla geçmişten günümüze Antalya'daki turizm faaliyetleri konusunda bilgiler sunmaktır. Çalışma nitel araştırma dizaynında yüz yüze söyleşi olarak yapılmıştır. Söyleşi öncesinde Hüseyin Çimrin ile telefonla görüşülerek, çalışma hakkında bilgi verilmiş ve görüşme talebi iletilmiştir. Hüseyin Çimrin'in görüşme talebini kabul etmesinin ardından etik kurul izni için başvurulmuştur. Çalışma, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 07.02.2024 tarih ve GO 2024/74 karar no ile etik açıdan uygun bulunmuştur. Etik kurul izni sonrasında Hüseyin Çimrin'den uygun gün ve saat için randevu alınmıştır. Alınan randevuya istinaden Hüseyin Çimrin ile 24 Şubat 2024 tarihinde Antalya il merkezindeki Mermerli Parkı'nda üç saatlik yüz yüze bir söyleşi gerçekleştirilmiş ve söyleşide kendisinin de onayı ile daha sonra yazıya dökülmek üzere ses kaydı alınmıştır. Söyleşi bitiminde yine kendisinin onayı ile fotoğraf çektirilmiş ve çalışmada paylaşılmıştır (Şekil 1).

3. Söyleşi

B.G.O.: Hüseyin Çimrin kimdir? Öncelikle sizi tanıyabilir miyiz?

H.Ç.: 1946 yılında Antalya'da doğdum. Annem Selanik, babam Üsküp doğumludur. Ailem I. Dünya Savaşından sonra Antalya'ya yerleşmiştir. Antalya'ya göç ettikten sonra babam fes kalıphanesi, gazoz fabrikası gibi birçok farklı işyeri açmış. Babam kendisi pazarı bile olmadan çok yoğun çalıştığı için "iskelede hamal olsun çocuklarım, aşağılamak için değil de o zamanlar cumartesi yok sadece pazar günü tatil, pazar günü tatil olan bir işte çalışsınlar" dermiş hep. Ancak ben 10 yaşımdayken babam vefat etti. Hastalık dolayısıyla öleceğini düşünerek gazoz fabrikasının kalfasına bizi emanet etmiş çocuklarıma bakar diye; ama kalfa hiç umursamadı, ilgilenmedi bizimle. Hal böyle olunca çocukluğum evi geçindirmekle geçti. Ablam vardı tabii; ama evin en büyük erkeği bendim. Hem okula gittim, hem çalıştım. Bu durumun bana ileride çok faydası oldu; çünkü gazoz satarken bile insanları inceliyordum. "Bu, gazoz içer mi içmez mi? Bir daha

bağırsam mı acaba?” diye düşünürdüm. Kimseyle arkadaşlık da yapamadım. Sanki ben daha büyüktüm. Okulda bile, mesela birinci sınıftayken, yaştlarım hep bebek gibi geliyordu. Kimisi ağlıyordu, kimini annesi sıraya oturtuyordu vs. Bende öyle bir şey yok tabi. Çıktım, gittim okula. Bizim dönemimizde şiire de çok önem verirdiler. Herkesin bir şiir defteri vardı. Şiir toplardık ve bunları değiş tokuş yapardık. Çünkü o zamanlar kitap okumak bu kadar yaygın değil, şimdiki gibi kolay bulunamıyor kitaplar. Hatta bir tane kitap bulmuştum İstanbul’ dan Londra’ya Şileple Bir Yolculuk diye. Belki on defa okumuşumdur bu kitabı. Kitapta o dönem için ilginç teknolojilerden bahsediyordu, ilgimi çekmişti. Özetle çocukluğum evimizin yakınındaki parkta şiir yazmakla, bulduğum kitapları okumakla; sinemada, stadyumda gazoz satmakla geçti.

Şekil 1. Hüseyin Çimrin ile söyleşi (24 Şubat 2024), Mermerli Parkı, Antalya

Kaynak: Araştırmacı, 2024

B.G.O.: Turist rehberliği mesleğine nasıl ve neden başladınız?

H.Ç.: Ortaokuldayken Antalya’ya sınırlı sayıda Alman turist gelirdi. Ben de o zamanlar okulda Almanca öğreniyordum. Merak da var tabi. Almanlarla konuşmaya çalışıyordum. Bazen adres, yer soruyorlardı tarif ediyordum, yardımcı oluyordum. Onlar da cep harçlığı veriyorlardı. Böylece Almanları gezdirmeye merak saldım. Tabi Almanca konuşmamı da geliştirişiyordum. Bu sayede Almanca dilinde turist rehberi olma maceram da başlamış oldu.

B.G.O.: “Antalya’nın ilk Almanca dili turist rehberi” olarak nitelendirilme durumunuz da var. Bu durum nasıl gelişti?

H.Ç.: Evet, ben de bu konuya değinmek istiyordum. Ortaokuldayken şanslıydım, iyi bir öğretmenim vardı. Kendisi Gazi Eğitim’den mezun olmuş. O zamanlar Gazi Eğitim bugünkü üniversiteler gibi bir okul. Rahatsızlığı dolayısıyla Antalya’ya tayin olmuş. Bir yıl kadar bizde kaldı, sonra liseye geçti. Öğretmenimin benim için çok faydası oldu. Sayesinde Almanca öğrenmeye ilgi duydum. Hatta derslerde öğretmenimiz tahtaya bir cümle yazarken sonunu ben tamamlardım. O kadar çok severdim Almanca derslerini. Lisede de Almanca diline olan ilğim devam etti. Hatta sınıf arkadaşlarıma yardımcı oluyordum derslerde. Almanca konusunda Antalya’da bir numara haline gelmişim. Oysa henüz Almanya’ya gitmemişim. Antalya’ya gelen Alman turistlerle konuşarak Almanca konuşmamı geliştirmişim. O sebeple Antalya’da kurulan Turizm Bölge Müdürlüğü’ne almak istediler beni. Yaşım tutmadığı için yedi ay beklediler. 1964 yılının Eylül ayında Antalya Turizm Bölge Müdürlüğü’ne girdim. Bir sene sonra bir sınavdan bahsedildi. Almanya’ya bir yıllığına turizm için beş kişi gönderilecekti. Herkes bana sınava girmemi söyledi. “Almanca çok iyi kazanırsın” dediler. Sınav Ankara’da yapılacaktı. Başta sınavı kazanacağımdan emin olamadım. Benden daha iyi adaylar olduğunu düşünüyordum. Sınavda elimize bir metin verdiler ve Almancaya çevirmemizi istediler. Yazılı sınavdan sonra da mülakat vardı. Sınavda birinci olmuşum. Hatta sınavda Alman bir görevli de vardı. En çok benden memnun kaldığını söylemişti. Böylece bir yıl Almanya’da kaldım. O dönemde rehberlik belgesi kurslardan Perge, Aspendos gibi antik kentleri

gezdirmek uygulamalı eğitimle veriliyordu. Ben kendim de arkeolojik kavramları merak edip, araştırıyordum. Örneğin; agora kelimesini duyuyordum, ne olduğunu araştırıp öğreniyordum. Zamanla Alman turistleri profesyonel olarak gezdirmeye başladım. Mesela Termessos'a gidiyorduk. Onlardan hangi nesneyi nasıl isimlendirdiklerini duyuyordum, sonra sözlüğe bakıp kelime dağarcığımı genişletiyordum. Bu şekilde kendimi Almanca ve rehberlik konusunda epey geliştirme fırsatı buldum. Böylece Almanca dilinde Antalya'nın ilk profesyonel turist rehberi haline geldim.

B.G.O.: Turist rehberliği mesleğini yaparken neler yaşadınız? Anılarınızdan bahseder misiniz?

H.Ç.: Şöyle ki ben turist rehberliğini 1959-1991 yılları arasında yaptım. Almanya'da ve Antalya'daki seyahat acentalarında çalıştım. Genellikle Ege ve Akdeniz turları yaptım. Her tur bir nevi maceraydı. Neyle karşılaşacağımı bilemiyordum. Mesela otele misafiri götürüyordum, otel shorta düşmüş¹; ama bilgi yok. Ne yapacaksınız? Şimdiki gibi değil. Şimdi bilgiler hemen ulaşıyor. Benim turist rehberliği yaptığım dönemde böyle bir imkân yoktu. Bu gibi olumsuz durumları aşmak için turun başlangıcında turistleri bilgilendiriyordum. Konaklayacağımız bazı tesislerin hoşlarına gideceğini, bazılarının gitmeyeceğini söylüyordum. Sonuçta o dönemde turizmde yeniydik, acemiydik. Bunu da açıkça turistlere söylüyordum. Otellerden ziyade geziye odaklanmaları, aksaklıkların acentalardan kaynaklanmadığı vurgusunu yapıyordum. Rehber aynı zamanda turun lideridir. Ben de bu anlayışla hareket ederdim. Mesela Kaş'ta öğle yemeği molası verirdim. Hiçbir zaman işletme önerisi yapmazdım. Süreyi diğer arkadaşlarımdan uzun tutardım. Maksat herkes turizmden yararlınsın. Bunu da esnafla konuşurdum. Hepsi beni bilirdi. Ben de öğle yemeğim için acentaya fatura götürmezdim. Acenta böyle bir şeyi hoş karşılamaz zaten. Müşterimi dağıttığım için ve esnaf da bunu bildiği için istediğim yerde ücretsiz yemek alabiliyordum. Ancak öğle yemeği molası yola denk geldiğinde tabii ki belirli bir işletmeyle anlaşıyordum. Öyle bir durumda serbest bırakma imkânı olmaz. Bir başka anım da Fethiye'ye ilk kez düzenlediğim turdur. Çalış plajında bir otel ayarlanmış konaklama için. Oteli ben de bilmiyorum. Otele vardık, baktım iki katlı bir bina. Sahipleri Almancıymış, turizmle ilgili değillerdi. Otelin güzel tarafı plajı olmasıydı; ancak oteldeki hiçbir şey müşterilerimin beklediği gibi değildi. Sonra o zamanki müdürle konuşup, bazı önerilerde bulunmuştum. Mesela odalarda küçük havlular vardı. Bunun yerine banyo havlularını koymalarını söylemiştim. Yemek zayıftı. Ben de otelde karpuz olduğunu öğrenince karpuz, peynir, ekmeği ikram ettirdim. Turistlerin hoşuna gitmişti bu ikram. Normalde yedikleri bir şey değildi, farklı gelmişti. Bu dediğim 1986 civarıydı. Bir dahaki sefere önerilerimi dikkate almışlar, otelde iyi yönde değişiklikler olmuştu. Bir başka anım da Anamur tarafındaydı. Otel iyi değildi. Fayanslar bile artık fayanslardan döşenmişti. Odaların bir kısmı dağ, bir kısmı deniz manzaralıydı. Odaları nasıl dağıtacağımı bilemedim; çünkü denk olmayacaktı. Ben de şöyle dedim: "Gideceğimiz otelde bir taraf deniz görüyor; ama sabaha kadar vasıta geçiyor. Diğer taraf dağa bakıyor; ama sabah erken saatlerde horozlar ötüyor. Hepiniz eşit ödeme yaptığınız için ben bir ayırım yapamam. O nedenle kura çekeceğiz. Artık horozlu taraf mı yoksa vasıtalı taraf mı çıkacak bakalım." Böylece oda tercihi bir nevi oyuna dönüşmüştü ve kimse de şikâyet etmemişti. Turist rehberliği mesleğinde biraz böyle şeyler yapmak gerekiyor. Senaryolar üretmek lazım, oyuna dönüştürmek lazım. O zaman pek sorun yaşanmaz. Sonuçta acenta sadece turu değil, acentayı da rehberine teslim etmiş oluyor. Acentayı da kötü duruma düşürmemek lazım. Tabii buna rağmen benim başıma da olumsuz bir olay gelmişti. Bir keresinde bir turist vardı. Her şeyden şikâyet ediyordu. Gerçi aynı turda TUI'nin Antalya temsilcisi olan bey de vardı. En sonunda dayanamadım ve turistle konuştum. "Bir oldu, iki oldu bir şey demedim; ama artık dayanamadım. Hemen terk ediyorsunuz grubu." dedim. Çünkü turda huzursuzluk çıkarıyordu. Turist şikâyetçi olacağını söyledi. Ben de TUI'nin sorumlusunun da turda olduğunu, kendisiyle görüşebileceğini söyledim. Ben böyle yaklaşınca bir daha sorun çıkarmadı. Sonuçta dediğim gibi turist rehberinin idareyi elinde tutması, tatlı sert olması lazım. Rehberin üstüne başına da özen göstermesi lazım. Her gün aynı kıyafetle olmaz. Farklı giyinilmesi gerekiyor. Öğünlerde de müşterilerimden önce inerdim yemek salonuna. Menüyü önceden bilir ve bilgi verirdim. Gerekirse değişiklik yaptırırdım. Rehberlik çok önemli ve zorlu bir meslektir. Her şeyi hesaba katmak gerekiyor. Turist rehberliği yaparken bir de turistlere tur bitişinde onları götürmek istediğim her yere götüremediğimi, görebilecekleri başka yerler olduğunu da söyledim. Amaç grubun tekrar gelmesini sağlamak. Zaten bir rehber grubun en az %30'unu tekrar gelmeye ikna edebilirse başarılı demektir. Son olarak bir anımı daha anlatayım size. Yine Anamur'da bir otele gittik grubumla. Otel bungalov şeklindeydi. Neyse herkesi yerleştirdik odalara. Baktım odasına giden geri geliyor, "Ben bu otelde kalmam. Otobüste uyurum" diyor. Meğer odaların her yerinden kurbağa çıkıyormuş. Hemen içecek ikramında bulundum, faturayı da acentaya kestirdim. Müşterilere de "Kurbağalar bu gece içtimaya çıkmışlar. Bu gece otobüste uyuyacaksınız. Size sınırsız ikram." dedim. Sonra acenta ile görüşüp, durumu anlattım. Acenta otelde değişiklik yapmadı, kurbağa işi başıma kaldı. O sezon idare etmek zorunda kaldım. Daha sonraki turlarda hemen ilk günden tanıtıma başladım. İlk günler lüks otellerde kalacağımızı, son gün Anamur'da bir sürprizimiz olduğunu söyledim. Oteli

¹Shorta Düşmek: Konaklama işletmelerinin bazı rezervasyonlarının iptal edilebileceğini düşünerek, kapasitelerinden fazla rezervasyonu onaylaması (overbooking) halinde konaklama işletmesi "Short'a Düşmek" adı verilen durumu yaşayabilir. Kapasite üzerinde rezervasyon yapılmış konuklar işletmeye geldiği takdirde kapasite aşılmış olur ve konuklar açıkta kalır. (www.tursab.org.tr).

esprili bir dille anlatıyordum. Odalarda sihirli kurbağalar var diyordum. Böyle eğlenceli hale getirince sorun çıkmıyordu. Sonraki sezonlar o otelle çalışmadık zaten.

B.G.O.: Turist rehberliği mesleğinizin yanı sıra Antalya turizmi üzerine yazdığınız çeşitli eserleriniz de var. Bunlardan bahseder misiniz?

H.Ç.: Tabi, ilk kitabım Antalya Tarihi ve Turistik Rehberi adında bir kitaptı. İhtiyaçtan doğmuş bir kitaptır. Daha önce Antalya'da Turizm Bölge Müdürlüğü'nde çalıştığımı söylemiştim. Orada turistlere Antalya ile ilgili enformasyon veriyordum. Mesela Aspendos'u soruyorlardı, ben Aspendos'un yanı sıra Termessos'u da anlatıyordum. Maksat orayı da merak edip, gezsinler. Gelenler sadece yabancı turistler olmuyordu, yerli turistler de bilgi almak için geliyorlardı. Yerli turistlere hangi dili bildiklerini soruyordum; çünkü Türkçe bir broşür yoktu. Sadece Almanca, İngilizce ve Fransızca vardı. Onlar da şaşırıyorlardı, "Bunun Türkçesi yok mu?" diye soruyorlardı. Ben de "Maalesef yok" diyordum. Onlar da "Bir kitapçık olsaydı, tek parasıyla alsaydık. Mesela Aspendos'a gideceğiz. Ne olacak? Kim anlatacak bize?" diyorlardı. Ben de bunun üzerine böyle bir kitap yazmaya karar verdim. Antalya'da ne kadar antik kent varsa hepsini gittim, gördüm ve fotoğrafladım. Tabi o zamanın fotoğraf makinesi imkânı nasılsa o kadar. Daktiloda yazdım kitabı; ama bastırarak kadar param yoktu. Turizmdeki çalışmalarım vesilesiyle tanıştığım Alman bir aile vardı. Onlara yazdığım kitaptan ve kitabı basmak için yeterli param olmadığından bahsetmiştim. O Alman aile parayı vermeyi teklif etti. Biz tabi çocukluğumuzdan beri hep "Yabancılardan bir şey almayın" denilerek büyüdük. Ben de bu sebeple kabul etmek istemedim. Onlar da biraz düşünmemi söylediler. Birkaç arkadaşına da bahsettim konudan, yardımı kabul etmemi söylediler. Sonra o Alman aile ile tekrar görüşüm. İhtiyaç duyulan parayı mark cinsinden yaklaşık olarak hesaplamamı istediler. Ben de bir hesap yapıp, kendilerine söyledim. Sonra banka üzerinden parayı bana aktardılar. O ailenin katkısıyla ilk kitabım basılmış oldu. Daha sonra kitabın satışı üzerinden kazandığım paradan, aileden aldığım parayı onlara geri ödedim. Kitabı satarken eşim de yardımcı oluyordu. Okullara gidip, bu kitabımı tanıtıyordu. Meğer o dönemde İlimiz adında bir ünite varmış. Dolayısıyla kitabım öğretmenlerin de dikkatini çekti. Kitabın tanıtımının Milli Eğitim üzerinden yapılmasını önermişler eşime. Biz de başvurduk. Kitabımın bu şekilde ilk ve orta dereceli okullara tavsiyesi uygun görüldü. Bu kitabın baskısı yok tabi şu anda, beşinci baskıdan sonra çıkmadı.

B.G.O.: Gezip Görenlerin Kaleminden Antalya isminde bir kitabınız var. Bu kitaptan da bahseder misiniz?

H.Ç.: Tabi, yerli ve yabancı seyyahların Antalya ile ilgili yazdıklarını derleyerek yazdığım bir kitaptır. Diğerlerine göre yeni bir kitap. Baskısı ve satışı hala var. Kitapta öncelikle Antalya merkeze odaklandım. Seyyahların Antalya ile ilgili anlattıkları güzel şeyler varsa kitapta yer verdim. Antalya ile ilgili olumsuz şeyleri kabul etmiyorum çünkü. Seyyahların kendilerinden de bahsettim, bulabildiklerimin fotoğraflarını da koydum. Bu arada birkaç kitabımdan daha bahsetmek isterim. Rehberlik yaptığım turlarda Almanlar anlatımımı beğendikleri için Almanca broşürler de yazdım. Termessos'la başladım. Benim amacım her antik şehri yazıp, bunları birleştirmektir. Ancak bu girişim Termessos'la kaldı. Ben de bu sebepten ötürü en iyisi doğrudan bir kitap yazayım diye düşündüm. Kitaba Bekanntschaft mit Antalya, yani Antalya ile tanışmak ismini verdim. Bu kitap da Alman turistler açısından ilgi çekici oldu. Bir başka kitabım da Antalya Mutfağı ve Lezzet Ustaları isminde. Bu kitabı yazma nedenim Antalya mutfağının unutulmasına engel olmaktır. Bu kitap bir nevi Antalya yemek atlası gibi oldu. Bu kitabımın da baskısı ve satışı devam ediyor. Bir diğer kitabım da Antik Devrin Dünya Kenti Efes'tir. Bir yayıncı ile birlikte anlaşarak yazmıştım. Fotoğrafları onlar ayarlıyordu, yazılar bana aitti. Bir başka kitabım da Turizm ve Turist Rehberliğinin ABC'sidir. Bu kitapta da turist rehberliği mesleğinin inceliklerinden bahsettim. Bu kitap şu an baskıda ve satışta değil.

B.G.O.: Turizmle ilgili çok fazla eseri bulunan biri olarak Antalya'da turistik faaliyetlerin başlangıcı ile ilgili neler söylersiniz?

H.Ç.: Benim çocukluğumda pazar günleri Antalyalılar gezerdi. Tophaneye, Karaalioğlu Parkı'na giderlerdi. Çok kalabalık olurdu, iğne atsanız yere düşmezdi. O zamanlar başka eğlence yoktu. Antalya kendi halinde küçük bir şehirdi. Müthiş bir manzarası vardı. Deniz, şelaleler, boylu boyunca uzanan Beydağları vs... Ortaokula başladığımda Antalya'ya Alman turistler gelmeye başlamıştı. Tabi şimdiki gibi çok sayıda değil. Zaten bir iki kişi gelse gazetede haber oluyordu. 1963 yılının Ağustos ayında Antalya'da Turizm Bölge Müdürlüğü kuruldu. Tabi bir taraftan da seyahat acentaları kuruluyordu. Mesela Ekspres Turizm, Aspendos Turizm, Pamfilya Turizm, Yaraşan, Yeşil Antalya ilk aklıma gelenler. Bir yıllığına Almanya'ya gittiğimi söylemiştim. O dönemde Almanya'daki büyük seyahat acentalarında çalıştım. Mesela Tourapa, Scharnow, Dr. Tigges gibi. Almanya'ya giderken yanımda Antalya'ya ait kendi çektiğim fotoğraflar ile kartpostallar götürmüştüm. Bu acentalar halihazırda Kuşadası'na gidiyorlardı. Ben de işletme müdürlerine yanımda götürdüğüm kartpostalları ve fotoğrafları gösterdim. Antalya'nın güzelliklerinden bahsettim. Böylece Almanya'dan Antalya'ya ilk charter seferleri de başlamış oldu. Bu acentalar daha sonra TUI'nin bünyesinde birleştiler. Tabi Antalya turizmi için asıl milat 1980'lerdir. Özellikle Scharnow ve Tourapa kitle turistlerini getirmeye başlamışlardı, Antalya'ya direkt uçuşları başlatmışlardı.

B.G.O.: Geçmiş ve günümüzü kıyasladığınızda Antalya turizmini nasıl değerlendirirsiniz?

H.Ç.: Şöyle bir tablo çizeyim size. Geçmiş dönemde Antalya bugünkü gibi bir şehir değildi. Nüfusu azdı, küçüktü. Evet, doğal güzellikleri vardı; ama bugünkü kadar hareketli bir yaşam yoktu. Hatta okuldaki coğrafya kitaplarımızda bile sadece "Akdeniz Bölgesi'nde bir şehir" olarak geçerdi. Hakkında detaylı bilgi yoktu. Burhanettin Onat'ın² belediye başkanı olmasıyla birlikte Antalya'da turizmle ilgili çalışmalar da başladı. Antalya turizmi için ilk önemli adımlar Antalya'nın eski belediye başkanlarından doktor Burhanettin Onat tarafından atılmıştır. 1949 yılında Antalya'yı Tanıtma ve Turizm Derneği'nin kurulmasına öncülük etmiştir. Yine Antalya'yı Tanıtma ve Turizm Derneği bünyesinde 1952 yılında Turistik Antalya isminde bir kitap yayınlamıştır. Milletvekilliği döneminde de Antalya'nın tanınması için çalışmalar yapmıştır. Bundan başka Aspendos Antik Tiyatrosu geçmişte de önemli bir tarihi eserdi. Hatta Aspendos, Altın Portakal'ın başlamasında da etmelidir. Altın Portakal 1960'larda Antalya Belkıs Tiyatro ve Müzik Festivali olarak başlamıştır. Bu festival vesilesiyle o dönemde Aspendos Antik Tiyatrosu onarım geçirmiştir. Aslında Aspendos Antik Tiyatrosu'na Belkıs tiyatrosu denirdi. Zaten festivalin adı da oradan geliyordu. Sonradan değişerek film festivali olmuştur. Bunun dışında otellerden bahsedeyim. Zaten 1980'lerde asıl turizm faaliyetlerinin başladığını söylemişim. Tabi o zamanlar şimdiki kadar otel yoktu. O dönemde Antalya turizmi için en iyi diyebileceğimiz oteller Alanya'daki Alantur, Side'deki Tur&Tel ve Antalya merkezdeki Talya idi. Bir de 1958'de turistik amaçlı açılan Teras Otel'i de unutmamak lazım. Ben de lisedeyken part-time çalıştım orada. Bu otelin özelliği odalarının deniz manzaralı olmasıydı. Yabancı turist olarak daha çok Almanlar gelirdi. Şimdi öyle değil. Çok sayıda otel, çok sayıda seyahat acentası var. Milyonlarca yabancı turist geliyor Antalya'ya. Sadece Almanlar da değil, başka ülkelerden gelenler de oluyor. Mesela Ruslar gibi. Tabi sadece yabancı turistler yoktu. Geçmişte bayramlarda yerli turistler de gelirdi. Bunlar İstanbul ve Ankara'nın varlıklı aileleriydi. Evinin bir odasını onlara açanlar olurdu. Belediyenin anons hoparlörleri vardı, hani şimdi küçük ilçelerdeki gibi. Oradan duyuru yapılırdı. İsteyen aileler başvuru yaparlardı. Sadece ailelere misafir verildi, bekârlara olmazdı. Yani bir aile Antalya'daki başka bir ailede kalırdı. Gecelik ücreti belediye belirlerdi. Öyle otel gibi pahalı değildi, uygun fiyatlardı. Ben de çok görev almıştım yerli turistleri evlere yerleştirme konusunda. Faytonlarla götürürdük. Faytonun parasını da Antalya'ya şehir dışından gelen aileler verirdi. Bu anlattığım, 1950'lerin sonu 1960'ların başları diyelim. Bu uygulamanın ilginç tarafı evlerinin bir odasını bayramlar süresince kiraya verenler gelenlerle arkadaş olup, sonra da para almazlardı. Antalyalı öyledir, misafirperverdir.

B.G.O.: Son olarak Antalya'da turizmin geliştirilmesi için neler önerirsiniz?

H.Ç.: Turizmi genel olarak değerlendirdiğimde kendi adıma "bilmeden yaptığımız bir zanaat turizm" diyorum. Öncelikle turizmde sayıdan ziyade gelire odaklanmak gerektiğini düşünüyorum. Bunun dışında yemek kültürümüz yeterince tanıtılmıyor. Mesela Antalya'da yöresel yemekleri yiyebileceğimiz kaç işletme vardır. Çevreme hep bakıyorum Adana kebabı. Adana değil ki burası, Antalya. Bir de özellikle Kaleiçi'nde satılan hediyeliklerle ilgili sıkıntılar olduğunu gözlemliyorum. İpek halı deniyor; ama gerçek olup olmadığı belli değil. Bunların da denetlenmesi lazım. Turist rehberlerinin de önemli olduğunu düşünüyorum. Kendim de yapmıştım bu mesleği malum. Sürekli kendinizi geliştirmeniz gerekiyor. Benim turlarımdan ayrılırken turistler kitap okumuş kadar bilgilendiklerini söyleyerek, teşekkür ederlerdi. Mesela pamuk tarlasının yanında mı geçiyor otobüs, bunu anlatması lazım rehberin. Turistin bunları sorması gerekmiyor. Turisti adeta yeni doğmuş bir bebek gibi kabul etmek gerekiyor. Yani hiçbir şey bilmeyen, her şeyi öğrenmesi gereken biri gibi düşünmek gerekiyor. Tabi arada espri, eğlenceli anlatımlar da yapmak gerekiyor. Bunun için de kültürleri tanımak ve ona göre davranmak lazım. Her yaklaşım her turiste uymayabilir. Mesela ben Teras Otel'de resepsiyonda çalışırken yeni evli Alman çiftleri deniz manzarasının iyi görülebildiği odalara yerleştirdim. Turiste göre hizmet sunmak gerekiyor. Bizler turizmle ilgili okullarda yetişemedik. Şimdi birçok okul var turizmle ilgili, rehberlikle ilgili. Bu bir avantaj. Bunların da değerlendirilmesi önemli.

B.G.O.: Evet, bilgilendirici bir söyleşi oldu. Katılımınız için teşekkürler.

H.Ç.: Ben teşekkür ederim.

Etik Kurul İzni / Ethics Committee Permission:

Bu çalışma Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 07.02.2024 Tarih ve GO 2024/74 Karar No ile etik kurul izni alınarak yapılmıştır.

² Tam adı Hasan Burhanettin'dir. 10 Mayıs 1894 tarihinde Rodos adasında doğmuştur. 21 Temmuz 1946- 5 Şubat 1947 tarihleri arasında sekiz ay Antalya belediye başkanlığı, 1950 yılından itibaren iki dönem Antalya milletvekilliği yapmıştır (ataturkansiklopedisi.gov.tr).

This study was conducted by Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee, with the approval of the ethics committee dated 07.02.2024 and decision no. GO 2024/74.

Çıkar Çatışması/Conflict of Interest:

Yazar, diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

The author declares that she has no conflicting interest.

Yazar katkısı/Authors' contribution:

Yazar, çalışmanın tümünü tek başına oluşturmuştur.

The author contributes the study on her own.

Proje Desteği/Financial Support:

Yazar, bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

The author declared that she did not receive any financial support for this study.

Kaynakça

- AKS Dükkân (T.Y.) Hüseyin Çimrin. <https://www.aksdukkân.com/marka/huseyin-cimrin> ,(Erişim Tarihi: 20.05.2024)
- Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2012). Hüseyin Çimrin. Sarı, C., Demirkaya, H., Kurt S. & Çeçen B. (Ed.), Dünden Bugüne ANTALYA II. içinde (s.539), <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-175492/dunden-bugune-antalya.html> ,(Erişim Tarihi: 26.02.2024)
- Antalya Kültür Sanat, <https://www.antalyakultursanat.org.tr/yayinlar/> ,(Erişim Tarihi: 20.05.2024)
- Atatürk Ansiklopedisi (T.Y.) Burhanettin Onat. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/burhanettin-onat-1894-1976/> (Erişim Tarihi: 20.05.2024)
- Aybek, G. (2019). Çimrin, Hüseyin. N. Kozak (Ed.), *Online Türkiye turizm ansiklopedisi*. <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/cimrin-huseyin> (Erişim tarihi: 28.05.2024)
- Erdöl, S. (2020). Kayıp Hafıza belgesel filmi Kent belleği perspektifinde tarihçi Hüseyin Çimrin'e yönelik sözlü tarih çalışması [Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi.
- Oktay, H. (2003). Çimrin Ailesi: Heredot gibi yaşamak. *Geçmişten Geleceğe Antalyalılar*, (8), 5-40. <https://www.antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/Antalya%2FAntalyal%C4%B1lar%2Fantalyalilar5.pdf> (Erişim Tarihi: 26.02.2024)
- TÜRSAB (T.Y.) *Turizme giriş seyahat acentacılığı ve tur operatörlüğü*. Türsab Akademi. <https://www.tursab.org.tr/assets/pdf/turizme-giris-seyahat-acentaligi-ve-tur-operatorlugu.pdf> ,(Erişim Tarihi: 20.05.2024)
- Tüzün-Çalışkan, İ., (t.y.). <https://www.imrentuzun.com/muze.html> ,(Erişim Tarihi: 20.05.2024)